

Mali rječnik govora sela Miholec

Kurtanjek, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:858590>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-05**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ivana Kurtanjek

„Mali rječnik govora sela Miholec“

Završni rad

Čakovec, rujan, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ivana Kurtanjek

„Mali rječnik govora sela Miholec“

Završni rad

Mentor rada:
prof.dr.sc. Đuro Blažeka

Čakovec, rujan, 2024.

Sadržaj

SAŽETAK	2
1.UVOD	4
2.SELO MIHOLEC	5
2.1. ZEMLJOPISNI POLOŽAJ	5
2.2. DEMOGRAFSKE ZNAČAJKE	6
2.3. POVIJEST SELA MIHOLEC	7
2.3.1. ŽUPA MIHOLEC	8
2.3.2. VATROGASNO DRUŠTVO MIHOLEC	9
2.3.3 POVIJESNI RAZVOJ ŠKOLSTVA	10
3. GOVOR SELA MIHOLEC	11
3.1. METATONIJA	12
3.2. VOKALIZAM	12
3.3. MORFOLOGIJA	12
3.4. KRATICE U RJEČNIKU	13
4. MALI RJEČNIK GOVORA SELA MIHOLEC	13
5.ODLOMAK IZ SLIKOVNICE „Sele moje babice“ autora Krunoslava Puškara	38
6. ZAKLJUČAK	39
7.LITERATURA	40
8.POPIS FOTOGRAFIJA	41

Izjava o izvornosti završnog rada

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)

SAŽETAK

Selo Miholec nalazi se u općini Sveti Petar Orehovec, u Koprivničko-Križevačkoj županiji. Prirodno-geografski naselje Miholec nalazi se u pitomom pejzažu jugozapadnog dijela Kalničkog prigorja. U širem funkcionalnom smislu Miholec pripada gravitacijskoj regiji grada Zagreba, a užem Miholec kao i cijela općina Sveti Petar Orehovec tradicionalno gravitira gradu Križevcima. Teritorij sela Miholec površine je 7,9 km², te prema popisu stanovništva iz 2021. godine ima 322 stanovnika. Stanovništvo se većim dijelom bavi poljoprivredom, dok nekolicina njih odlazi na posao u obližnja mjesta ili čak u Zagreb. U selu Miholec govori se kajkavskim narječjem, kao i na cijelom području Potkalničkog prigorja. Lokalni govor sela Miholec specifičan je i značajan za ovo područje, te svako naselje ima određene karakteristike u svom govoru. Tema ovog završnog rada je prikupljanje riječi koje se koriste ili su se koristile u naselju Miholec. Rječnik obuhvaća morfološke, fonološke i sintaktičke osobitosti, te je uz svaku riječ napisana rečenica kako bi se približilo značenje same riječi. Nadam se da će ovaj završni rad pridonijeti očuvanju govora, običaja i kulturno povijesne baštine sela Miholec.

Ključne riječi: Miholec, rječnik, kajkavsko narječje, očuvanje govora

SUMMARY

The village Miholec is located in the municipality of Sveti Petar Orehovec, in the Koprivnica-Križevci County. Natural-geographically speaking, the village Miholec is located in the same landscape of the southwest part of Kalničko prigorje. In a wider functional sense, Miholec belongs to the gravitational region of the city Zagreb, and more narrowly Miholec, and also the whole municipality of Sveti Petar Orehovec, traditionally gravitate to the city of Križevci. The territory of the village Miholec is 7,9 km², and according to the population census from 2021. the village has 322 residents. For the most part the residents engage in agriculture, while a good few go to work to nearby towns or even to the city of Zagreb. In the village Miholec people speak with a Kajkavian dialect, and so do the people from the whole Potkalničko prigorje territory. The local language of Miholec is specific and significant for this area, and every village has its own certain characteristics in its speech. The theme of this final paper is gathering words that are used or have been used in the village of Miholec. The dictionary includes morphological, phonological and syntactic specifics, and there is a sentence written by every word to emphasize the meaning of the word itself. I hope this final paper will contribute to preservation of speech, customs and the historical heritage of the village Miholec.

Keywords: Miholec, dictionary, Kajkavian dialect, speech preservation

1.UVOD

Tema ovog završnog rada nastala je u želji za očuvanjem običaja i govora ovog mjesta, koje je i moje rodno mjesto u kojem živim cijeli svoj život. Sve više gubi se identitet zajednice u kojoj odrastamo i živimo, u čežnji za novim tehnologijama i trendovima. S godinama čovjek sve više počinje biti svjestan važnosti tradicije i običaja kraja u kojem živi. Ovaj rad za mene ima emocionalnu vrijednost, te je moj mali podvig za očuvanjem tradicije i kulturne baštine moga kraja. Prikupljajući riječi koje su dio ovog malog rječnika sjećanja su me odvela u prošlost i moje djetinjstvo. Riječi su prikupljene samostalno uz razgovor i druženje s mojom obitelji. Riječi su zapisane na taj način, da je svaka riječ prevedena na standardni hrvatski jezik, te je svaka riječ uvrštena u rečenicu kako bi se bolje razumjelo značenje riječi, kako se ta riječ koristila ili se još danas koristi u ovome naselju. Miholec je naselje u općini Sveti Petar Orehovec u Kalničkom prigorju koje ima daleku prošlost. Osobitosti ovog mjesta nastajale su međudjelovanjem čovjeka i prirode kroz dugi niz godina gdje je čovjek uređivao i prilagođavao teren kako bi tu mogao živjeti. Mnoštvo vodotoka osigurali su vodu koja je neophodna za razvoj života i biološke raznolikosti ekosustava. Ljudi su tu privrženi zemlji, radišni, skromni, odani i ljubazni, prava slika plodnog pitomog zavičaja. Govor i običaje sela Miholec najbolje nam je prikazao autor Krunoslav Puškar u svojoj slikovnici „Sele moje babice“, čija majka je rodom iz Miholca, gdje je on rado boravio kod svoje bake.

2. SELO MIHOLEC

Fotografija 1: Panorama naselja Miholec, pogled od župne crkve Sv. Mihaela

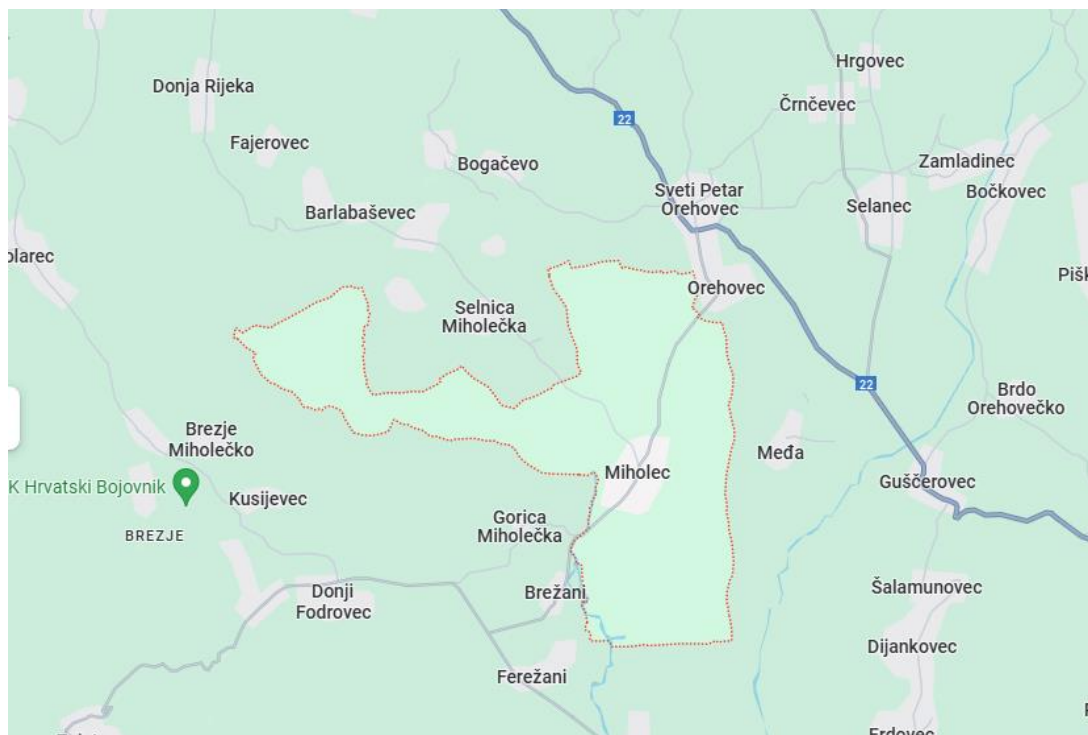
Izvor: Feletar, D., Peklić, i., Škvorc, Đ., Općina Sveti Petar Orehovec, Povijesno-geografska monografija, strana 19, Meridijan Samobor, 2021.

2.1. ZEMLJOPISNI POLOŽAJ

Miholec je selo u općini Sveti Petar Orehovec u Koprivničko- Križevačkoj županiji. Nalazi se 15 kilometara sjeverozapadno od grada Križevaca, na području Kalničkog prigorja. Teritorij sela Miholec je površine 7,9 km², i ima brežuljkastu konfiguraciju. Miholec se nalazi na 158 metara nadmorske visine. Raščlanjeni prigorski reljef, povoljna umjerena klima i bogatstvo voda osnovni su elementi demografskog i ekonomskog razvoja ovog kraja. Tla su visoke plodnosti, povoljna su za širok izbor različitih usjeva. Kvirin Vidačić je 1886. godine zapisao je „od zapada prema istoku proteže se dugački lanac kamenitih kalničkih gora, što zapadnu križevačku okolicu od sjevera brane“. Na ovome području ne pušu jaki vjetrovi, a najveću štetu na usjevima uzrokuje istočnjak, koji najčešće puše u proljetnim mjesecima, hladan kao sjevernjak. Godišnji prosjek padalina povoljan je za uzgoj žitarica, povrća i sličnih kultura. Česta je pojava tuče koja najčešće pada u vegetacijskom razdoblju i nanosi štetu kulturama. Kroz selo Miholec teče potok Črncac koji izvire podno horsta Kalnika. Uvjeti za život flore i faune na ovome području su vrlo povoljni, ima dosta šuma, šumaraka, grmlja, livada,

močvarnih tala, krčevina i drugih sličnih terena. Područje Prigorja, pa tako i Općina Sveti Petar Orehovec i selo Miholec ušlo je u popis Nacionalne ekološke mreže, gdje se ističu vrijednosti milovidnih pejzaža i panorama, područje Prigorja proglašeno je važnim arealom za ptice Europe.

Fotografija 2: Zemljopisni položaj sela Miholec

Izvor:

<https://www.google.com/maps/place/Miholec/@46.060553,16.398816,13z/data=!4m6!3m5!1s0x476611ad5b8516d1:0xd8215742b0a8edca!8m2!3d46.0558425!4d16.4463531!16s%2Fm%2F0czbycl?entry=ttu>

2.2. DEMOGRAFSKE ZNAČAJKE

Prvi popisi stanovništva na području naselja Miholec postoje s kraja 16. stoljeća, odnosno tadašnje župe Miholec. Tu je živjelo katoličko stanovništvo, pa su crkveni izvori vjerodostojni. Župa Miholec 1598. godine imala je 78 kućedomaćina s 521 stanovnikom. Početkom 18. stoljeća broj kućedomaćina se povećao na 246 s 1521 stanovnikom. Razlog povećanja stanovništva u miholečkoj župi bio je taj što je bila dalje od Vojne krajine. Prema crkvenom popisu od 1828. do 1830. godine u župi Miholec bilo je 2 152 stanovnika, a naselje

Miholec tada je imalo 508 stanovnika. Miholec je 1857. godine imao 440 stanovnika, 1869. godine 497, 1880. godine 533, 1890. godine 581, 1900. godine 673, 1910. godine 696, 1921. godine 651, 1931. godine 651, 1948. godine 620, 1953. godine 596, 1961. godine 581, 1971. godine 538, 1981. godine 510, 1991. godine 465, 2001. godine 407, 2011. godine 363 stanovnika. Od godine 1953. do 2011. broj stanovnika u naselju Miholec pao je za 31,6 %, ima gustoću naseljenosti 140 žitelja na km². Prema popisu iz 2021. godine naselje Miholec ima 322 stanovnika. Stopa smanjenja broja stanovništva u ruralnim područjima stalno raste, što je zabrinjavajuće.

2.3. POVIJEST SELA MIHOLEC

Najstariji arheološki nalaz s područja mjesta Miholec nađen je na mjestu koje se zove Cerina, koje se nalazi na putu između Miholca i Gregurovca. Tu je nađena sjekira iz doba neolitika (brončano doba). Ovaj nalaz čuva se u Gradskom muzeju u Križevcima. Već sredinom 12. stoljeća zagrebački biskup posjedovao je posjed Kamenik (Miholec). Tamošnji seljaci bili su biskupovi predijalci. Pod imenom Svetog Mihalja naselje se prvi put spominje 1244. godine. Na međi imanja Dulepska na gornjem toku potoka Dulepska zabilježena je cesta iz Svetog Mihalja prema Zagrebu. Već sredinom 13. stoljeća Sveti Mihalj bio je važna točka u prostoru jer se po njemu određuju ceste. Godine 1325. spomenut je župnik iz Svetog Mihalja kao svjedok u sporu oko posjeda Sveštenovac. Za vrijeme građanskog rata krajem 14. i početkom 15. stoljeća selo Miholec okupirali su banovi Pavao Bissen i Pavao „de Pech“ koji su nanijeli veliku štetu selu, te je biskup 1409. godine smanjio davanja i potvrdio povlastice selu. Dokumentom s početka 15. stoljeća stanovnici Svetog Mihalja nazivaju se „građani i gosti“, što upućuje na to da je naselje već tada imalo povlastice trgovišta. Sveti Mihalj se 1423. godine navodi kao „libera villa“, što znači slobodno naselje kojih je bilo više na imanjima zagrebačkog biskupa. Veličina biskupskog imanja Sveti Mihalj prema popisima poreza bila je oko trideset poreznih dimova što može značiti od pet do osam sela.

Fotografija 3: Jedinствена razglednica Miholca s početka 20. stoljeća

Izvor: Feletar, D., Peklić, I., Škvorc, Đ., Općina Sveti Petar Orehovec, Povijesno-geografska monografija, strana 44, Meridijan Samobor, 2021.

2.3.1. ŽUPA MIHOLEC

Nije poznat točan podatak kada je nastala župa u Miholcu. Josp Butorac smatra da je župa postojala već 1244. godine, iako se ne spominje u popisu župa 1334. godine, razlog tome je što nije bila samostalna župa, već samo kapelica koja je služila za potrebe kmetova i predijalista koji su se nalazili na posjedu zagrebačkog biskupa. Kasnije je osnovana samostalna župa. Prvi poznati župnik bio je Ivan spomenut 1325. godine. U popisu 1501. godine uz župnika u župi služuju i dva kapelana, što upućuje na to da je župa bila prilično važna. Župni dvor spominje se početkom 18. stoljeća, godine 1972. napravljena je nova vjeronaučna dvorana. Današnja crkva podignuta je krajem 15. stoljeća, a zvonik je dograđen početkom 16. stoljeća i ima obrambene značajke. Crkva Svetog Mihaela građena je na temeljima srednjovjekovne utvrde što je kasnije spomenuto u kanonskoj vizitaciji. Ispod glavnog oltara u crkvi nalazi se grobnica obitelji Fodroczy. Crkva Svetog Mihaela sagrađena je u gotičko baroknom stilu, a zvonik kula u kojem se uz gotičke pojavljuju i renesansni oblici. Sela koja pripadaju župi Miholec su: Brezje, Brežani, Donji Fodrovec, Ferežani, Gorica Miholečka, Gornji Fodrovec,

Gregurovec, Međa, Mokrice, Podvinje Miholečko, Rovci, Selnica Miholečka, Zaistovec, Kusijevec i Miholec.

Fotografija 4: Crkva Sv. Mihaela vrijedna je barokizirana gotička građevina

Izvor: Feletar, D., Peklić, I., Škvorc, Đ., Općina Sveti Petar Orehovec, Povijesno-geografska monografija, strana 203, Meridijan Samobor, 2021.

2.3.2. VATROGASNO DRUŠTVO MIHOLEC

Dobrovoljno vatrogasno društvo Miholec osnovano je davne 1912. godine. Osnovao ga je ondašnji kapelan Ignacije Keretić. Prvi predsjednik bio je velečasni Aleksije Rožić, a tajnik i blagajnik Đuro Bedovec. Kupljena je šprica i napravljeno spremište od drva za nju. Tijekom prvog svjetskog rata rad društva bio je slab, jer je većina članova bila u ratu. Godine 1930. sagrađen je Vatrogasni dom, kojeg je 1933. godine posvetio župnik Dragutin Kordaš. Godine 1931. društvo sudjeluje na svečanosti kod dolaska kralja Aleksandra u Križevce. Društvo djeluje i danas, napravljen je novi Vatrogasni dom, te obnovljen stari koji bi u budućnosti trebao postati Muzej vatrogastva u općini Sveti Petar Orehovec.

Fotografija 5: Spomenik Sv. Florijanu pred vatrogasnim domom u Miholcu

Izvor: Feletar, D., Peklić, I., Škvorc, Đ., Općina Sveti Petar Orehovec, Povijesno-geografska monografija, strana 301, Meridijan Samobor, 2021.

2.3.3 POVIJESNI RAZVOJ ŠKOLSTVA

Počeci školstva u Miholcu sežu u 1699. godinu kada je u javnoj pučkoj školi poučavao učitelj Juraj Gregorić, koji je bio i mjesni sudac. Škola kao institucija nije postojala. Godine 1840. sagrađena je škola, te je sklopljen je ugovor između nadbiskupske gospoštije i Župne općine Miholec, gdje su osigurana sredstva za plaćanje učitelja. Ta sredstva bila su vino, krumpir, brašno i slično. Kasnije je učitelj dobivao plaću. Prvi učitelj bio je Franjo Vidmar. Najznačajniji učitelj u školi u Miholcu bio je Mijo Špoljar, 1873. godine dobio je priznanje za uspješno pedagoško djelovanje, a 1880. godine predložen je Visokoj zemaljskoj vladi za

pohvalu. U miholečku školsku općinu spadala su sela: Selnica, Podvinje, Mokrice, Brezje, Kusijevec, Gornji i Donji Fodrovec i Zaistovec. Dolaskom novog Župnika Ivana Lisca koji je poticao mladež na obrazovanje školska zgrada postala je pretijesna. Tijekom školske godine 1888/89. škola se ućlanila u Hrvatski pedagoško-književni zbor, Društvo Svetog Jeronima i Maticu hrvatsku. Godine 1914. sagrađena je škola u Fodrovcu čime je škola u Miholcu rasterećena. Na polugodištu školske godine 1970/71. nastava kreće u novoj školskoj zgradi gdje se održava i danas.

ZLATKO ŠPOLJAR (1892.-1981.)

Bio je hrvatski učitelj, pedagog, glazbeni pedagog, skladatelj, melograf i književnik. Rođen je 11. travnja 1892. godine u Miholcu gdje je pohađao osnovnu školu. Nakon završene gimnazije u Zagrebu radio je kao ljekarnički vježbenik u Novom Vinodolskom i Našicama, a od 1912. do 1914. kao učitelj i učiteljski pripravnik u nekoliko škola. Diplomirao je na Visokoj pedagoškoj školi u Zagrebu 1924. godine. Od 1927. do 1932. pohađa studij kompozicije na Kraljevskoj muzičkoj akademiji u Zagrebu. Zlatko Špoljar dao je veliki doprinos razvoju pedagoške teorije i prakse u osnovnoj školi. Smatraju ga utemeljiteljem metodike za sve predmete u razrednoj nastavi. Bio je vodeći glazbeni pedagog na području osnovnog školstva, istaknuti glazbeni teoretičar, kritičar, skladatelj i pisac za djecu.

3. GOVOR SELA MIHOLEC

O govoru i narječju sela Miholec u potkalničkom Prigorju ne postoji stručna literatura, te klasifikacija dijalekta. Svi govori potkalničkog Prigorja pripadaju prema Lončariću, glogovničko-bilogorskim dijalektima, te jedan dio gornjolonjskim dijalektima. Obzirom da se selo Miholec nalazi između Križevaca i Vrbovca, proučavajući karakteristike tih dvaju govora u knjizi „Frazeologija križevačko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima“ autorica Jele Maresić i Mire Manec-Mihalić zaključuje se da je govor sela Miholec mješavina tih dvaju govora. Čak više naginje vrbovečkom govoru koji pripada Gornjolonjskom dijalektu. Izvorni govor sela Miholec sve se manje upotrebljava, te se sve više koristi standardni jezik.

3.1. METATONIJA

Karakteristične su naglasne pojave 1. unakrsna metatonija: zamjena dugog silaznog naglasaka (˘) u dugi uzlazni npr. mēšę, rŭška, zamjena dugog uzlaznog dugim silaznim naglaskom npr. sŭša, počęti 2. unakrsna metataksa kratkog naglasaka (˘) koji se pomiče s prvog sloga na drugi, npr. jabŏka, jagŏda i s drugog sloga na prvi, npr. gŏreti, kŏpriva.

3.2. VOKALIZAM

Kratki vokal /e/ u naglašenom i nenaglašenom slogu izgovara se kao srednje nezatvoreno /e/ i kao zatvoreno /ę/ npr. dęņę, męgla. Dugi i kratki otvoreni samoglasnik /ę/ je na mjestu starohrvatskog e i nazala ę npr. pęt. Dugi i kratki zatvoreni samoglasnik /o/ je na mjestu starog o , te na mjestu nekadašnjeg slogotvornoga ǫ i nazala ȝ, npr. rŏka, ŷŏt, sŏncę, mŏš. Kontinuant etimološkog /o/ neutralizira se s vokalom koji je kontinuant jata i poluglasa nębę, ōkę, jŭtrę, štę, fiņę. Pred početnim /u/ i zatvorenim /o/ nastalim od nazala (ȝ < ȝ) stoji suglasnik /v/, npr. vŭjęc, vŏžę, vŏžęk. ispred samoglasnika /a/ u pojedinim primjerima je protetsko /j/, npr. Jŏna. Za distribuciju suglasnika karakteristično je ukidanje opreke po zvučnosti na kraju riječi. Lateral /l/ u imenicama se čuva na kraju sloga npr. pękęl, čävęl i u pridjevima, uključujući i glagolski pridjev radni npr. vęšęl. Spirant /h/ čuva se u nekim leksemima npr. strŏha, a gubi se kad je hr-, hl- ispred sonanta, npr. rŏst, rŏniti, zamijenjen je suglasnikom /j/, npr. ōręj, snęja. Staro r' dalo je slijed-rij, -rj u intervokalnom položaju, npr. škŏriję, pręŏrjati, ogovŏrjati. Skup -ęje dao je -ije, npr. kŏstiję.

3.3. MORFOLOGIJA

U imenicama ženskog roda nastavak u G. j. i u N. mn. je -ę npr. bŏbę, šŭmę. Nastavak u D. i L. j. je -ę, npr. motikę, jednina imenica ženskog roda a-deklinacije i i-deklinacije ima nastavak -u, npr. z vŏdu, u D.mn. nastavak je -am, npr. ŷęnam, a u L. -a, npr. (pri) bŏba. Imenice muškog roda u N. mn. imaju nastavak -i npr. vŏki, mŏčki, u G.mn. nastavak -of npr. rŏgof, u D. mn. nastavak je -om npr. dęčkom, bręgom, u L. je nastavakm -i, npr. mŏsti, stŏli Imenice srednjeg i ženskog roda imaju nulti nastavak u G. mn. npr. rŭšęk, vŭh, sęl. Upitna zamjenica za živo je štę, npr. Štę ję dŏšęl.

3.4. KRATICE U RJEČNIKU

čest. – čestica

gl. – glagol

im. – imenica

jd. – jednina

mn. – množina

m.r. – muški rod

prid. – pridjev

prij. - prijedlog

pril. – prilog

s.r. – srednji rod

vezn. – veznik

zamj. – zamjenica

ž.r.-ženski rod

4. MALI RJEČNIK GOVORA SELA MIHOLEC

A

ampak, vezn. – ali

Rad sme se igralji na dvoru, **ampak** je na ceste ljepše.

B

babica, im.ž.r.jd.– baka

Moja babica peče najbolši kruh.

balta, im.ž.r.jd. – sjekira

Z baltu sam se drva scepal.

betežen, prid. – bolestan

Kak si betežen, odi k doktoru!

blage, im. s.r.mn. – domaće životinje

Blage sam poteral na pašu.

blazina, im. ž.r.jd. – pokrivač od perja

Bum te pokrili z blazinu, da ti ne bu zima.

bljuza, im.ž.r.jd. – košulja

Teca je zošila ljepu bljuzu.

bogec, im. m.r.jd. – siromah, jadan čovjek

Kakvi si ti bogec, za plakati.

bokčija, im.ž.r.jd. – sirotinja

To je takva bokčija, za plakati.

bormeš, pril. – bome

Bormeš si ti dobre zmokel.

bota, im. ž.r.jd. – štap

Bum te stokel z to botu, da buš znal!

C

canjek, im. s.r.jd.– pelena

Prala je canjke na kopanje.

cerkva, im. ž.r.jd. – crkva

Z cerkve su otpeljalji turenj.

cifrati, gl. – ukrašavati

Kak si to ljepe nacifrala.

cicmara, im. ž. r.jd.– zljevanka, kolač

Mati je spekla finu cicmaru

cigan, im. m. r.jd. – lažljivac

On je takvi cigan, da su to jedni jadi.

cigel, im. m.r.jd. – cigla

Z cigla su zozidalji ljepu ižu.

cimerman, im.m.r.jd.– tesar, krovopokrivač

Cimermani pokrivaju štagelj.

cintarom, im. m.r.jd. – dvorište oko crkve, cintor

Na cintaromu deca igraju nogomet.

ckomine, im. ž.r.mn. – zazubice

Idu mi ckomine kak sem gladna.

cucek, im. m.r.jd. – pas

Cucek laje celu noć.

cukor, im.m.r.jd. – šećer

Si dela cukora u palačinke?

cuza, im. ž.r.jd. – konj

Jašila sam na cuze.

Č

če, vezn. – ako

Če očeš, doжди sim.

čela, im. ž.r.jd. – pčela

Čela me grizla za prst.

čera, pril. – jučer

Čera sme bilji pri kumu Štefu.

četrtak, im. m.r.jd. – četvrtak

Četrtek je sejem Križevcu.

čošek, im. m.r.jd. – čošak

Čošek je ošter kak nož.

črep, im. m.r.jd. – crijep

Na hižu sme delji črep.

čreve, im. s.r.jd. – trbuh

Čreve me bolji.

črljen, prid. – crven

Kak su ljepe ove črljene rože.

črn, prid. – crn

Pak si črn kak vuglen.

čuča, im. ž.r.jd.– kokoš

Čuča je znesla veljike jeјce.

D

dekla, im. ž.r.jd.– djevojka

Nesu denes dekle kak su negdar bile!

denes, pril. – danas

Denes je vroče kak v peklu.

deska, im. ž.r.jd. – daska

Deni desku nakelj.

dešč, im. m.r.jd. – kiša

Dešč curi celji dan.

detelja, im. ž.r.jd.– djetelina

Na polju sme posejalji detelju.

diganjka, im. ž.r.jd.– dizani kolač

Babica peče finu diganjku.

dimof, pril. – doma

Idem dimof.

drač, im. m.r.jd.– trava, korov

Taj drač raste kak ludi.

dreve, im. s.r.jd.– drvo

Dreve je opale na cestu.

dreta, im. ž.r.jd. – špaga

Zaveži to z dretu.

drot, im. m.r.jd. – žica

Drot je dugaček sto metri.

E

elji, čest. – da li

Elji si videl oca na polju.

F

f, prij. – u

F dućanu sam kupila bombone.

fala, im. ž.r.jd. – hvala

Fala ti koj si tak dober..

falda, im. ž.r.jd.– nabor na odjeći

Imela je ljepu kijklju z faldami.

falinga, im. ž.r.jd. – mana, nedostatak

Ovaj čovek ima veliku falingu.

fanj, prid. – lijep

Suseda ima fanj moža.

fara, im. ž.r.jd. – župa

Naš župnik ima veljiku faru.

farba, im. ž.r.jd. – boja

Premenila je farbu v minute.

farbati, gl. – bojati

Pofarbal sem celu komoru.

farof, im. m.r.jd.– župni dvor

Na farofu je bile sto ljudi.

fašenk, im. m.r.jd. – maškare, maskembal

Na fašenk si pečeju krafljine.

fejst, pril. – jako

Tak me fejs stisnul za ruku da me boljere.

fela, im. ž.r.jd. – vrsta

Bile je kolačof sake fele.

fertun, im. m.r.jd.– pregača

Babica me z fertunem obrisala.

firungi, im. m.r.mn.– zavjese

Imela je na obloku nahekljane firunge.

fiškalj, im. m.r.jd. – odvjetnik, advokat

Čuješ ti toga fiškalja, kak je pameten.

fljeten, prid. – brz

Kak si fljetne došla k mene.

frtalj, im. m.r.jd. - četvrtina

Več je frtalj pet.

fuksa, im. ž.r.jd.– drolja

Ova fuksa stalne hodi po selu.

furt, pril. – stalno

Koj furt zanovetaš.

G

ganjk, im. m.r.jd.– hodnik

Na ganjku stojiju kaputi.

gda, pril. – kad

Gda buš došel dimof.

gibanica, im. ž.r.jd. – dizani kolač

Jelji sme gibanicu z oreji.

gljiboke, pril. – duboko

Graba je jake gljiboka.

goda, im. ž.r.jd. – svinja

Goda je velika zrasla.

gorice, im. ž.r.mn. – vinograd

Denes sem celji dan bil v gorica.

grbača, im. ž.r.jd. – teret (psihički)

Nesim te na grbače.

grde, prid. – ružno

Kak me grde glediš.

gredenc, im. m.r.jd. – kuhinjski ormar

Na gredencu su penezi.

grozdje, im. s.r.mn.– grožđe

Pobralji sme se grozdje.

grunt, im. m.r.jd. – dvorište

Na gruntu sem ostavil traktor.

gruntati, gl. – razmišljati

Gruntam si ja stalne, kak se to mogle dogoditi.

H

hiža, im. ž.r.jd. – kuća

Napravil je hižu na tri sprate.

hrdati, gl. – glodati

Hrdaš kost kak pes.

hobljič, im. m.r.jd.– blanja

Buš mi posodil hobljič.

hobljati, gl. – blanjati

Bom si pohobljal desku.

I

imbrola, im. ž.r.jd.– kišobran

Imbrolu mi je veter okrenul.

imeti, gl. – imati

Imela je doge lasi.

iskati, gl. – tražiti

Iščem te po celem selu.

J

jašiti, gl. – jahati

Celji dan sem jašil na konju.

javkati, gl. – jaukati

Koga stvora javčeš.

jemput, pril. – jedanput

Jemput sam bil v bertije.

K

kača, im. ž.r.jd.– zmija

Na polju me skorem grizla kača.

kifljin, im. m.r.j.– kifla

Mati je spekla fine kifljine.

kiklja, im. ž.r.jd. – haljina

Ljepu kiklju si je zošila.

kipec, im. m.r.jd. – sveta sličica

Velečasni je dal ljepi kipec.

kmica, im. ž.r.jd.– mrak

Bila je črna kmica.

knedljin, im. m.r.jd. – knedla

Fini su knedljini z sljivami.

kobasi, im. m.r.mn. – kobasice

Pri kumu sem jel fine kobase.

koj, zamj. – kaj

Koj si me zval?

korpa, im. ž.r.jd.– posuda od slame

Donesi jajca v korpe.

kosmat, prid. – neobrijan

Si kosmat kak vok.

kosati, gl. – žvakati

Naj kosati te oreje.

kostura, im. ž.r.jd. - džepni nožić

V žepu imam kosturu.

kotec, im. m.r.jd. – kotac

Svinje spiju v kocu.

krafljin, im. m.r.jd. – krafna

Pojel sem veljiki krafljin.

kramper, im. m.r.jd.– krumpir

Babica je skuhala kiselji kramper.

krigljin, im. m.r.jd.– krigla

Popil sem pon krigljin vina.

kuljike, zamj. – koliko

Kuljike dani te nebu doma?

kunja, im. ž.r.jd. – kuhinja

V kunje se kuri peč.

kušati, gl. – probati

Kušal sam juhu.

kušuvati, gl. – ljubiti

Kušnul sem deklu.

L

lače, im. ž.r.mn.– hlače

Obljekel si zelene lače.

lačnjak, im. m.r.jd. – remen

Kožnjati lačnjak.

lafati, gl. – lutati

Koj lafaš po selu.

lagef, im. m.r.jd.– bačva

Imam dva lagve vina.

lajbec, im. m.r.jd. – prsluk

Ože, dej si obljeci lajbec.

lancek, im. m.r.jd.– lančić

Kupil mi je zlatni lancek.

lasi, im. ž.r.mn.– kosa

Imela je duge lasi.

ledina, im.ž.r.jd. – livada

Na ledine se krave paseju.

lotra, im. ž.r.jd. – ljestve

Buš opal z lotre.

luknja, im. ž.r.jd. – rupa

Gledim ju čez luknju.

LJ

ljepe, pril. – lijepo

Bile je ljepe kak v rajju.

ljesa, im. ž.r.jd.– ograda

Skočil sem preko ljese.

ljete, im. s.r.jd. – godina

Dve ljeta ne curel dešč.

M

mati, im. ž.r.jd. – mama

Moja mati stalne nekoj kuha.

mačkara, im. ž.r.jd.– maškara

Ova mačkara je jake grda.

makota, im. ž.r.jd.– zemlja, oranica

Na makote sem posejal detelju.

mašljin, im.m.r.jd. – mašna

Imela je ljepi črljeni mašljin.

medenjaki, im.m.r.mn. – medenjaci

Na Bistrice sem kupil medenjake.

megla, im. ž.r.jd. – magla

Bila je megla kak teste.

mekla, im. ž.r.jd.– metla

Gde je mekla?

melja, im. ž.r.jd. – brašno

Dopeljal sem melju z meljina.

mertuče, im. m.r.mn.– posuđe

Si oprala mertuče?

meša, im. ž.r.jd.– misa

Nedelju sme bilji pri meše.

miščaflijin, im. m.r.jd. – lopatica za smeće

Nameti mrvlje na miščaflijin.

moti, pril. – možda

Jesi moti kupil germu.

mrzle, prid. – hladno

Mrzle je, moram se oblječi.

mrzletina, im. ž.r.jd. – hladetina

Se je mrzletina stala.

N

najrajše, pril. – najrađe

Ja najrajše jem pericu.

najti, gl. – naći, pronaći

Nesem te mogel najti.

natkasljin, im. m.r.jd. - noćni ormarić

Na natkasljin sem ti dela robec.

navek, pril. – uvijek

Navek sem v škripcu z vremenem.

negdar, pril. – nekad

Dej se negdar seti mene.

Nemačka, im. ž.r.jd. – Njemačka

Štefek je očel v Nemačku.

neti, im.m.r.mn. – nokti

Imaš črne nete.

nijemput, pril. – ni jedanput

Nijemput me ne pogledala.

nišče, zamj. – nitko

Nišče ne došel.

norc, im.m.r.jd. – bedak

Jer ti stalne moraš biti nečiji norc Ivek.

O

obluk, im.m.r.jd. – prozor

Otprl sem obluk.

obljeka, im. ž.r.jd.– odjeća

Imel je zmazanu obljeku.

ocvirki, im. m.r.mn.– čvarci

Ocvirki su dišalji po celem selu.

očaljini, im. ž.r.mn.– naočale

Ded je zgubil očaljine.

ogenj, im. m.r.jd.– vatra

Gori veljiki ogenj.

opanjki, im. m.r.mn.– cipele

Opanjki su mu bilji veljiki.

orej, im.m.r.jd. – orah

Orej je zrasel preko krova.

P

pateka, im. ž.r.jd.– apoteka

Odi v pateku po ljek.

parma, im. ž.r.jd.– sjenik

Parma je pona sena.

peljati, gl. – voziti

Peljal sam te z traktorom k vujcu.

penezi, im. m.r.mn.– novac

Penez bu nas ne bu.

perica, im. ž.r.jd. – slani dizani kolač

Babica peče najbolšu pericu.

pes, im. m.r.jd.– pas

Pes je lajal celu noć.

petek, im. m.r.jd.– petak

Petek je sejem Križevcu.

pevec, im. m.r.jd.– pjetao

Pevec kukuriče.

piceki, im.m.r.mn. – pilići

Poleglji su se ljepi šari piceki.

pilnica, im.ž.r.jd. – podrum

V pilnice je vine v lagvi.

plafta, im. ž.r.jd.– plahta

Pokril sem se z plaftu po glave.

pleća, im. s.r.mn.– leđa

Bile su mi pone pleća gob.

pleh, im. m.r.jd.– protvanj

Spekla sem pon pleh buftljinof.

pocek, im. m.r.jd.– prag na vratima

Opal sem preko poceka.

poldan, im. m.r.jd.– podne

Zvoni poldan.

pondeljek, im.m.r.jd. – ponedjeljak

Pondeljek ni trava ne raste.

popevati, gl. – pjevati

Popeva kak slavuj.

postelj, im.ž.r.jd. – krevet

Na postelje je imela ljepe naštikane vanjkuše.

potek, im. m.r.jd.– potok

Potek je pon rib.

prasica, im. ž.r.jd. – krmača, svinja

Prasica se kolja v blatu.

predekuvati, gl. – govoriti

Župnik je ljepe predekuval.

pripovedati, gl. – govoriti

Previše pripovedaš.

R

rajše, pril. – rađe

Rajše otidem spat nek da njega poslušam.

ranja, im. ž.r.jd.– zdjela

Skuhala sam ponu ranju graha.

raspele, im.s.r.jd. – križ

Imame veljike raspele na zidu.

riglja, im. ž.r.jd.– poklopac

Pokrila sem ranju z riglju.

rinčice, im. ž.r.mn.– naušnice

Imam ljepe zlatne rinčice.

robača, im.ž.r.jd. – košulja

Obljenci si novu robaču.

robec, im.m.r.jd. – rubac, marama

Imela je na glave ljepi šari robec.

rože, im. ž.r.mn. – cvijeće

Rože su dišale po cele hiže.

ruljiti, gl. – prati rublje na ruke

Celji dan sem ruljila na poteku.

S

saki, zamj. – svaki

Saki dan moljim krunicu.

se, zamj. – sve

Se bum predal, i očel bum v Nemačku.

senjati, gl. – sanjati

Celu noć sem senjal.

sinokoša, im.ž.r.jd. – livada

Na sinokoše sušime sene.

sljiva, im. ž.r.jd.– šljiva

Bral sem sljive celi dan.

sneg, im. m.r.jd.– snijeg

Sneg je curel dva dane.

sneha, im. ž.r.jd.– snaha

V hižu je došla sneha.

snoboki, im.m.r.mn. – prosci

Došli su snoboki, a dekla ne štela ništ reči.

spominati, gl. – razgovarati

Na ceste sme se spominalji.

spoved, im. ž.r.jd.– ispovijed

Bila sem pri župniku na spovedi.

sreda, im. ž.r.jd.– srijeda

Sredu ideme k doktoru.

stekle, im. s.r.jd.– staklo

Deca su potrla stekle.

stoljec, im. m.r.jd.– stolica

Sel sem si na stoljec.

sveča, im. ž.r.jd.– svijeća

Sveča gori celu noć.

svetek, im. m.r.jd.– praznik

Zutra je veljiki svetek.

Š

šajba, im.ž.r.jd.- staklo

Potrl je šajbu na ganjku.

šaljica, im.ž.r.jd. – šalica

Popil sem ponu šaljicu mljeka.

šarajzljin, im. m.r.jd.– željezna šipka za pogrnjavanje vatre

Z šarajzljinem sem razgrnul ogenj.

šatofljin, im. m.r.jd.– novčanik

Ima pon šatofljin penez.

šenica, im.ž.r.jd. – pšenica

Vujec je mlatil šenicu z kombajnem.

šeflja, im. ž.r.jd.– grabilica

Del sem si ponu šeflju juhe.

šega, im. ž.r.jd.– običaj

Ako je šega takva, onda je se treba držati.

šerepec, im. m.r.jd.– komarac

Ima šerepcov kak mravlji.

škoda, im.ž.r.jd. – šteta

Veljiku je škodu napravile nevreme.

škrljak, im. m.r.jd.– šešir

Na glave ima novi škrljak.

šlaprtek, im.m.r.jd. – pokvareno jaje

Na gnezdu su bilji sami šlaprtki.

šnala, im ž.r.jd.– rupa

Dej prepeljaj to špagu čez to šnalu.

šnicljín, im. m.r.jd.– šnicl

Fine je spekla te šnicljine.

šparjati, gl. – šparati

Sem si prišparjal za novi mator.

špotatai, gl. – grditi

Špotala me je kak kakvu balavicu.

šrot, im. m.r.jd. – samljeveni kukuruz

Dal sem male šrota krave.

štagelj, im. m.r.jd.– štagalj, sjenik

Pon štagelj sena sme navojzilji.

štala, im.ž.r.jd. – staja

Ima ponu štalu blaga.

štok, im. m.r.jd.– dovratnik

Naslonil sem se na štok.

štrik, im.m.r.jd. – konopac

Na štriku sem peljal kravu na senjef.

štruklji, im.m.r.mn. – štrukli

Fini su štruklji z sirem.

štukati, gl. – spajati

Štuknula sem mu lače, da mu nedu kratke.

šustar, im. m.r.jd.– postolar

Odnesel sem cipelje šustaru da mi je zakrpa.

T

taban, im.m.r.jd. – tavan

Na tabanu je bila šenica.

tancati, gl. – plesati

Tak mi je volja tancati, alji me noga bolji.

tanjer, im. m.r.jd.– tanjur

Jelji sme z gljiboki tanjerof.

tat, im.m.r.jd. – lopov

Taj tat hodi po celem selu.

tatek, im.m.r.jd. – tata, otac

Tateku su reklji da je betežen.

tegljin, im.ž.r.jd. – tegla

V tegljin sem posadila rože.

teca, im.ž.r.jd. – teta

Došla je teca.

teka, im. ž.r.j.– bilježnica

Kupil sem teku za školu.

tetec, im.m.r.j. – tetak

Tetec je došel k nam.

tič, im. m.r.j.– ptica

Tič tak ljepe popeva.

tišljar, im.m.r.j. – stolar

Napravil je tišljar ljepi stol za kunju.

toporišće, im.s.r.j. – drška za lopatu

Toporišče je žmeke da ne morem dići to lopatu.

trešče, im s.r.mn.– tanka drva za potpalu

Natesal sem trešče.

truc, im. m.r.j.– inat

Baš bum ga truc zval sim.

tujica, im. ž.r.j.– pokrivač od perja

Imam pravu tujicu, ne mi zima.

ture, im.s.r.j. – guzica

Koj mižeš z tem turem.

turenj, im.m.r.j. - toranj

Napravilji su nam novi turenj na cerkve.

V

vanjkuš, im. m.r.j.– jastuk

Spim na mekem vanjkušu od perja.

vre, pril. – več

Kam vre ideš.

vrešt, im.m.r.j. – zatvor

Ivina je bil v vreštu tri ljeta.

vože, im. s.r.j.– uže, konop

Z vožem sem ga potegnul.

vuglen, im. m.r.j.– ugljen

Bil je črn kak vuglen.

vuha, im.s.r.mn. – uha

Ljekel ga je za vuha da su mu soze curele.

vujec, im.m.r.j. – ujak

Moj vujec dojde k mene saki dan.

vura, im. ž.r.j.– sat

Prešla je jedna vura, a njega još ne.

vuš, im. ž.r.j.– uš

Imela je ponu glavu vuši.

Vuzem, im.m.r.j. – Uskrs

Ove ljete je Vuzem rane.

vužgati, gl. – upaliti, zapaliti

Franc je vužgal sene na polju.

Z

zamuš, gl. – udati se

Očla je zamuš v Mokrice.

zanovetati, gl. – dosađivati

Koj stalne zanovetaš.

zapraf, pril. – zapravo

Zapraf je on stvarne bedak.

zošiti, gl. – sašiti

Mati je zošila kiklju.

zrasti, gl. – narasti

Zrasel je kak vrganj.

zutra, pril. – sutra

Zutra je proščenje.

Ž

žeđen, prid. – žedan

Žeđen sem kak črep.

žep, im.m.r.j. – džep

Podrapal si mi žep.

žmeke, pril. – teško

Bile je žmeke da sem jedva digel.

žnjora, im. ž.r.j.– špaga

Dej mi to žnjoru.

žugljati, gl. – škakljati

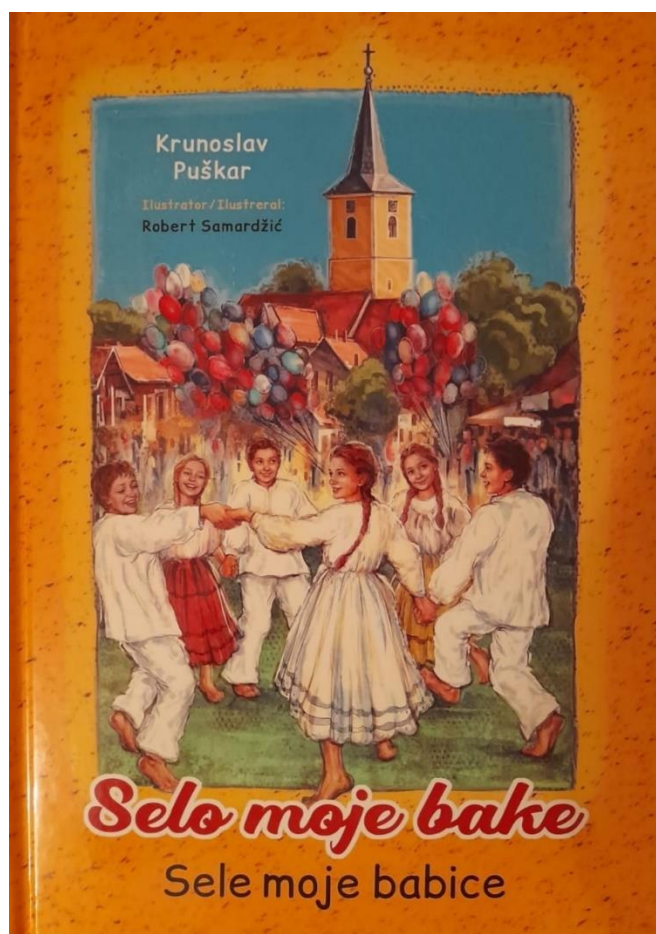
Naj me tak jake žugljati.

5.ODLOMAK IZ SLIKOVNICE „Sele moje babice“ autora Krunoslava Puškara

„Gda' sem bîl mājli, rať sem išel g babice i dędu f seľe Mijōljec.
Sāme 15 kilomętrof ot Krīževac, seľe Mijōljec je za męne bîl jęn
skrōz nōvi svęť o kojem sem na' vek rať pošlušal.
Gda' bi mi babica Bāra i dęť Valjek pripovędalji o tōm kak se je
neędar živele, ja' bi se sāme pretvōril vūhe, pošlušal ih i fantazęral
o ne' tak daljekim caťti.“

Izvor: Selo moje bake/ Sele moje babaice, Puškar, K., ilustrator Samardžić, R. strana 3,
Crisinus, Križevci, 2023.

Fotografija 6: Naslovna strana slikovnice Selo moje bake/ Sele moje babice
autora Krunoslava Puškara

6. ZAKLJUČAK

Očuvanjem jezične baštine svih krajeva Hrvatske čuvamo naše običaje, kulturu i naš identitet. Svako mjesto ima karakteristike u govoru i narječju kojim se služi. Važnost očuvanja nematerijalne baštine svih krajeva i mjesta Republike Hrvatske od velike je važnosti za povijest naroda. Znanstvenici se najviše bave kulturnim običajima i poviješću, dok su govor i narječja ostala nedovoljno istražena i zabilježena u literaturi. Osobito mala i povučena mjesta, kao što je selo Miholec, koja se ne ističu i ne nameću svojom pojavom, a imaju najinteresantniju i najraznolikiju jezičnu baštinu. Miholec se nalazi u općini Sveti Petar Orehovec koja ima 37 naselja na površini od 91,05 četvornih kilometara. Područje općine Sveti Petar Orehovec naseljeno je ispod prosjeka Republike Hrvatske, gustoća naseljenosti u općini Sveti Petar Orehovec je 50,33 stanovnika po četvornom kilometru, dok je u Republici Hrvatskoj 71 stanovnik po četvornom kilometru. Svako mjesto ima svojih govornih specifičnosti koje daju identitet tom mjestu, te ga na neki način čine drugačijim i zanimljivijim. Govor sela Miholec pripada kajkavskom narječju, te mješavini Glogovničko-bilogorskog i Gornjolonjskog dijalekta. Odražava jedinstvene jezične značajke lokalnog govora ljudi koji tu žive. Živimo u vremenima informatizacije i umjetne inteligencije koja potiskuje i zanemaruje običaje i kulturnu baštinu, zato je potrebna velika volja i nastojanje da se očuva kulturna baština i narječja. Nadam se da sam ovim svojim radom barem malo doprinijela očuvanju govora mojeg kraja.

7.LITERATURA

1. Feletar,D., Peklić,I., Škvorc,Đ. (2021.) Općina Sveti Petar Orehovec – Povijesno-geografska monografija; Meridijan, Samobor
2. Peklić I. (2002.), Župa Miholec, Dobrovoljno vatrogasno društvo Miholec, T-graf d.o.o., Orehovec
3. Puškar, K.,(2023.) Selo moje bake (Sele moje babice), Crisinus, Križevci
3. Maresić, J., Menac-Mihalić, M., (2008.), Frazeologija križevačko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima, Hrvatska jezična riznica
4. Štebih Golub, B., (2010.), Germanizmi u kajkavskom književnom jeziku, Prinosi hrvatskom jezikoslovlju
5. Kuzmić, B., Kuzmić, M., (2015.), Povijesna morfologija hrvatskoga jezika, Hrvatska sveučilišna naknada
6. Opačić, V.J., (2015.), Nezaboravni izleti Hrvatskom; Slavonija i Središnja Hrvatska, Mozaik knjiga
7. Celindić, A., Kurtović Budja I., Čilaš Šimpraga A., Jozić, Ž., (2010.), Prinosi Hrvatskoj dijalektalnoj fonologiji, Institut za Hrvatski jezik i jezikoslovlje
8. Težak, S. i grupa autora, urednici Capar, N., Jembrih, A., Poljanec, N., (2006.) Kajkavski u povijesnom i sadašnjem obzorju; Zbornik radova s okruglih stolova (Znanstvenih kolokvija i skupova) u Krapini 2002.-2006., Hrvatska udruga Muži zagorskog srca, Zabok
9. Puškar, K., (2021.), Prezimena potkalničkog Prigorja, Crisinus, Križevci

8. POPIS FOTOGRAFIJA

1. Fotografija 1: Panorama naselja Miholec, pogled od župne crkve Sv. Mihaela

Izvor: Feletar, D., Peklić, i., Škvorc, Đ., Općina Sveti Petar Orehovec, Povijesno-geografska monografija, strana 19, Meridijan Samobor, 2021.

2. Fotografija 2: Zemljopisni položaj sela Miholec

Izvor:

<https://www.google.com/maps/place/Miholec/@46.060553,16.398816,13z/data=!4m6!3m5!1s0x476611ad5b8516d1:0xd8215742b0a8edca!8m2!3d46.0558425!4d16.4463531!16s%2Fm%2F0czbycl?entry=ttu>

3. Fotografija 3: Jedinstvena razglednica Miholca s početka 20. stoljeća

Izvor: Feletar, D., Peklić, I., Škvorc, Đ., Općina Sveti Petar Orehovec, Povijesno-geografska monografija, strana 44, Meridijan Samobor, 2021.

4. Fotografija 4: Crkva Sv. Mihaela vrijedna je barokizirana gotička građevina

Izvor: Feletar, D., Peklić, I., Škvorc, Đ., Općina Sveti Petar Orehovec, Povijesno-geografska monografija, strana 203, Meridijan Samobor, 2021.

5. Fotografija 5: Spomenik Sv. Florijanu pred vatrogasnim domom u Miholcu

Izvor: Feletar, D., Peklić, I., Škvorc, Đ., Općina Sveti Petar Orehovec, Povijesno-geografska monografija, strana 301, Meridijan Samobor, 2021.

6. Fotografija 6: Naslovna strana slikovnice Selo moje bake/ Sele moje babice

autora Krunoslava Puškara

